

Ajankohtaista MTT:n viherrakentamiskasvitutkimuksesta

Sirkka Juhanoja
MTT Puutarha, Piikkiö
sirkka.juhanoja@mtt.fi

Perennat mukaan FinE-järjestelmään

Perennat tulevat FinE-järjestelmään tässä vaiheessa ensisijaisesti MTT:n perennahankkeen tulosten perusteella. Valinnassa noudatetaan samoja yleiskriteereitä, joita FinE-kasvien valinnassa yleensäkin: hyvä ilmastollinen kestävyys, hyvä käyttö- ja koristearvo myös kukinta-ajan ulkopuolella, hyvä tuhoajaresistenssi, hyvä lisättävyys. FinE-kasvien lisäysaineiston tauditestaus, tarvittaessa puhdistus ja emoaineiston tuotanto tapahtuvat MTT Laukaassa. Perennahankkeen tulosten perusteella suositeltavat julkisten alueiden perennalajit eivät kaikki tule FinE-kasveiksi, vaan noudatetaan erilaisia käytäntöjä:

1. Suvut tai lajit, joissa tuli esiin merkittävää kantojen vaihtelua:

- paras kanta Laukaaseen emokasvituotantoa varten – FinE-merkintä
- tuotannossa oleva heikko kanta suositellaan vaihdettavaksi FinE-kantaan

2. Suvut tai lajit, joissa kantojen välillä ei tullut ilmi eroja tai erot ovat hyvin pieniä:

- tuotanto jatkuu ennallaan, ja hyvät kannat saavat merkinnän ” MTT tutkinut” tms.
- testausta tai puhdistusta Laukaassa voidaan harkita ja tehdä myöhemmin tarpeen mukaan

3. Suvut tai lajit, joita ei ole laajasti tai lainkaan tuotannossa:

- lisäysmateriaalin tuotanto alkaa Laukaassa

Ensimmäiset FinE-perennat ovat jo saatavissa Laukaasta.

Vieraslajikysymys perennoilla

MMM:n rahoittamassa HAVINA-hankkeessa (Haitallisten vieraslajien hallinta ja tietoisuuden lisääminen) arvioitiin perennojen riskejä lähteä leviämään haitallisesti ympäristöön ilmaston muuttuessa. Työssä käytettiin perennahankkeen koealueilla tehtyjä siementaimi- ja rönsyhavaintoja, kasvihuoneessa tehtyjen samojen lajien siementen idätyskokeiden tuloksia ja säätietoja. Tämänhetkisen tiedon perusteella ryhmiteltiin lajit niiden leviämistäipumuksen mukaisesti. Luettelo julkaistaan HAVINA-hankkeen loppuraportissa, ja sen on tarkoitus toimia suuntaa-antavana lajivalinnoissa. Hankkeessa perustettiin myös vieraslajiportaali, johon on mahdollista ilmoittaa omia havaintoja vieraslajeista. Tietoisuuden lisääminen on keskeistä haitallisten vieraslajien hallinnassa.

Avoim Geenivara – kokoelmien etsintä ja esittely

Maatalous- ja puutarhakasvien geenivarojen suojelu ja säilyttäminen on annettu MTT:n tehtäväksi. Suojelu perustuu kansainvälisiin sopimuksiin. Koristekasveista puuvartiset on suurelta osin saatu ns. kansallisiin kokoelmiin, samoin osa perennoista, mutta monien ruohovartisten koristekasviryhmiä säilytys on vielä järjestämättä. Koristekasvien monimuotoisuuden ja suuren lajimäärän vuoksi säilytystä ei voida kokonaan järjestää kansallisissa keskuskoelmissa, vaan tarvitaan erilaisia toimijoita säilyttäjäiksi. Eri puolilla maata on eri kasviryhmistä arvokkaita yksittäisiä kasvikantoja ja kokoelmia yksityishenkilöillä, oppilaitoksilla, taimistoilla, kaupungeilla, seurakunnilla ja yhteisöillä. Lajit voivat olla alkuperältään suomalaisia tai ulkomaisia luonnonlajeja, mutta ne on otettu koristekasvikäyttöön ja niitä lisätään puutarhakasveina. Geenivarakasvina säilytettävän lajin, lajikkeen tai kannan on täytettävä tietyt kriteerit: kasvia tiedetään viljellyn tai käytetyn Suomessa vähintään 50 vuoden ajan, mielellään ennen 1940-lukua; kasvi on Suomen olosuhteisiin sopeutunut, omaperäinen, eikä sitä säilytetä muualla.

MTT:n puutarhatutkimuksessa alkoi vuonna 2013 hanke ”Avoim Geenivara - Selvitys kansallisista yksityisistä kasvigeenivarakokoelmista: sijainti, laajuus ja mahdollisuus toimia avoimena kokoelmana”. Hankkeessa kartoitetaan yksityisten ja yhteisöjen kokoelmia, perustetaan tietokanta kasvi- ja kokoelmatiedon tallettamiseen ja hallintaan ja suunnitellaan säilytysverkostoa.